

Москвичова О. А.,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та методики її викладання
Херсонського державного університету

КОНСТРУЮВАННЯ ФРАКТАЛЬНОЇ ПОЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ СВІТУ В ЛІНГВОКОГНІТИВНОМУ ВИМІРІ

Анотація. Екстраполюючи методологію лінгвопоетичного аналізу, методологію когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики, враховуючи здобутки методології фрактального моделювання у математиці, фрактальній геометрії, синергетиці й теорії систем, окреслимо методику конструювання фрактальної поетичної моделі світу, яка характеризується складною структурою в лінгвокогнітивному вимірі. Вказана складність структури зумовлена когерентністю між складниками фрактальної поетичної моделі світу, тобто узгодженням дифузійних і дисипативних процесів, котрі вможливають когерентну зв'язність складної хаотичної структури в єдине фрактальне ціле. З позиції точних наук фрактальне конструювання складної моделі відбувається під час когерентного об'єднання мікроелементів складної макроструктури із синхронізацією її еволюції. Фактором об'єднання складних фрактальних систем є аналогія хаосу, оскільки хаос відіграє конструктивну роль у процесі будівництва фрактальної моделі. У контексті дослідження під хаотичністю, важливою для конструювання фрактальної моделі світу, розуміємо лавиноподібний інвентар художніх концептів, концептів та концептуальних тропів, які можна ідентифікувати та реконструювати на матеріалі британських поетичних текстів XIX–XXI століть із застосуванням методики лінгвопоетичного, лінгвокогнітивного й поетико-когнітивного аналізів. Структурування фрактальної поетичної моделі світу в лінгвокогнітивному вимірі шляхом упорядкування художніх концептів і концептів та концептуальних тропів із подальшим фреймовим моделюванням та конструюванням концептуальних блендів з урахуванням методологічного інструментарію конструювання образ-схем концептуальних тропів дозволяє впорядкувати зазначені аспекти в єдиній фрактальній й лінгвокогнітивній моделі світу. У такий спосіб здійснюємо перехід когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики на новий топологічний рівень, котрий ознаменовано можливістю графічного кодування лінгвокогнітивних постулатів у складній ієрархічній фрактальній моделі, що складається з самоподібних мікро- та макросегментів, а також із фреймової мережі та мережі концептуальних смислів.

Так, запропоноване моделювання фрактальної поетичної моделі світу відкриває нову галузь у сучасній когнітивній лінгвістиці та когнітивній поетиці з опорою на сукупність методологій точних і гуманітарних наук. Висновуємо, що такою новою ланкою постає *когнітивна графіка*, *когнітивна фрактальна графіка*, оскільки репрезентована методика дослідження поетичних текстів із подальшим конструюванням фрактальної поетичної моделі світу враховує декілька аспектів когнітивної лінгвістики, когнітивної поетики, математики, геометрії, теорії систем, синергетики.

Ключові слова: художній концепт, концептуальні тропи, фрактал, фрактальна поетична модель світу, аттрактор, мікросегмент фрактальної поетичної моделі світу, макросегмент фрактальної поетичної моделі світу.

Постановка проблеми. Інкорпоруючи поняття «картина світу», «мовна картина світу», «концептуальна картина світу», «когнітивна картина світу», «модель (світу)», «художня картина світу», «поетична картина світу», «поетична модель світу», а також «фрактальна концептуальна модель» конструюємо *лінгвокогнітивний вимір фрактальної поетичної моделі світу* (далі – ФПМС – О.М.) з урахуванням особливостей потрактування фракталів у математиці та фрактальній геометрії. У нашому розумінні ФПМС є:

- відображенням у мовних знаках та їх значеннях світогляду та ментальності британської нації на матеріалі британських поетичних текстів XIX–XXI століть;
- упорядкуванням знань про британську лінгвокультуру романтизму, модернізму й постмодернізму;
- складною когнітивною формацією або конструктом, у якому репрезентовано образ світу британських поетів з урахуванням ціннісного й естетичного аспектів, утілених у концептуальній системі, ідентифікованій на матеріалі дослідження;
- результатом когніції або пізнання дійсності британськими поетами та сукупністю концептуально впорядкованих знань поетів про навколишній світ;
- абстрактним, ідеалізованим та схематичним конструктом спрощеного відтворення концептуального виміру британської поезії XIX–XXI століть, а також імітацією та рефлексією досліджуваної поетичної дійсності;
- матрицею, за допомогою якої можна відобразити змодельовану поетичну дійсність у свідомості читачів британських поетичних текстів;
- концептуальним відображенням навколишнього світу в поетичних текстах британськими поетами XIX–XXI століть;
- упорядкованою системою смислових й естетичних категорій та оцінок, системи цінностей;
- синтетичним панорамним уявленням про британську поетичну дійсність романтизму, модернізму та постмодернізму;
- альтернативою британської поетичної спадщини XIX–XXI століть, у якій змодельовано її концептуальну площину з урахуванням світобачення поетів, котре ідентифіковано в ієрархії художніх концептів (далі – ХК – О.М.) та концептуальних тропів на матеріалі дослідження;
- альтернативою реального світу, закодованого британськими поетами в результаті їх духовної активності;
- ідеальною схемою, змодельованою із залученням фрактальних принципів самоподібності, ітерації та рекурсивності;
- ідеєю, одержаною в результаті гіпотез, котрі спираються на теоретичний огляд фрактальної теорії [1; 2; 3].

Лінгвокогнітивний вимір ФПМС розуміємо як відкриту/дисипативну й складну систему, котрій притаманні такі ознаки:

- відкритість та мультистабільність, збереження сталих фрактальних спектрів із залученням нової інформації;
- наявність власних механізмів й операцій (лінгвокогнітивних);
- здатність до збереження певної інформації та відтворення її;
- оптимізація й адаптація до зовнішніх змін із залученням нової інформації або матеріалу дослідження;
- морфогенез – виникнення нових підсистем із можливістю до збільшення їх кількості, варіативності й складності;
- розгалуження або розщеплення;
- диференціація, спеціалізація та розподіл спектрів підсистем;
- мережева структура (рос. сетевая структура) підсистем із тенденцією до створення більш складних співвідношень та взаємозв'язку між ними;
- ієрархічна структура [1; 2; 3].

У процесі *моделювання лінгвокогнітивної площини ФПМС* актуальними постають маргінальні аспекти *фрактального лінгвістичного моделювання*, окреслені Ю.С. Степановим. Так, дослідник вважає, що *фрактал* – нове явище у світовій науці, яке щойно відкрите науковцями і поступово набуває нових граней свого висвітлення у контексті сучасних наукових досліджень. Так, наголошено, що основними ознаками фракталів у сфері *фрактального лінгвістичного моделювання* постають:

- *самоподібність*, тобто подібність складових частин змодельованого фракталу до всього цілісного фракталу;
- *динамічність*, оскільки фрактал – явище, яке існує в діяхронії, під час певного динамічного процесу;
- *суб'єктивність* та *об'єктивність* *фракталів*, тобто зумовленість фракталів ставленням до них окремого суб'єкта (людини-спостерігача або дослідника);
- *мінливість*, тобто здатність фракталів упорядковувати лінгвістичні процеси у суворі та чіткі межі від хаосу до регулярності;
- *моделювання*, тобто за допомогою фрактального моделювання постає можливим змоделювати неосяжні й абстрактні лінгвістичні процеси, у такий спосіб фрактали посідають проміжну позицію між мистецтвом та наукою, стирають межу між ними [1; 2; 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спираючись на вказані аспекти лінгвістичного фрактального моделювання, Ю.С. Степанов конструює біонічну модель германського зсуву приголосних на основі ботанічного, геометричного й математичного спірального фрактального моделювання, в результаті якого фрактальна модель германського зсуву приголосних зображена у вигляді спіралі з математичною природою [1; 2; 3].

Окреслюючи постулати фрактальної графіки у лінгвістиці, дослідник підкреслює, що *графічне комп'ютерне фрактальне моделювання* дозволяє зобразити абстрактно-теоретичні лінгвістичні завдання, а фрактали дозволяють не тільки впорядкувати вказані завдання, а й відтворити графічні образи вражаючої краси. Слід зауважити, що *фрактальне моделювання* пов'язане з хаотичністю конструйованих процесів, оскільки хаотичний компонент наявний у найдрібніших елементах фрактальної структури, котра охоплює й упорядковує гармонійно збалансований хаос. Фрактальне моделювання здатне наповнювати фрактальну модель новими царинами,

розкриваючи глибину сконструйованої фрактальної моделі, а витoki фрактального моделювання можна виявити в біології, соціальних системах, у Всесвіті й філософії.

У світлі поліпарадигмальності когнітивної лінгвістики вважаємо, що не тільки запропоноване Ю.С. Степановим фрактальне лінгвістичне моделювання, а й математичне моделювання фракталів є актуальними у контексті дисертаційної праці, оскільки за допомогою такого виду моделювання можна розкрити лінгвістичні постулати у новому ракурсі дослідження. Спираючись на фрактальне моделювання в аспекті синергетики та фрактальної геометрії й логіки, додамо, що за умов поліпарадигмальності такого дослідження постає можливим сконструювати складну фрактальну макроструктуру, в якій складові елементи формують єдине ціле за принципом фрактальної самоподібності [1; 2; 3].

Виклад основного матеріалу. Фрактальні візерунки моделюються подібно до складних лінгвістичних систем і підпорядковані чіткому алгоритму моделювання. Як фрактальна структура, так і лінгвістична (когнітивна та семіотична, підпорядковані впливу людини, котрий виявляється в описанні, обчисленні й маніпуляціях, детермінованих людською свідомістю. Особистість має властивість моделювати складні структури, аналізувати їх за допомогою мислення. Дискусійним постає питання стосовно втручання людської свідомості у повній мірі у математичне моделювання, а моделювання в аспекті гуманітарних наук повністю зумовлене втручанням свідомості особистості, особливо когнітивне й семіотичне моделювання.

Ю.С. Степанов наголошує, що основними аспектами у процесі моделювання фрактальної лінгвістичної моделі є наявність *атрактора*, тобто точки тяжіння для складових елементів фрактальної моделі, та певної фрактальної форми у сконструйованій *фрактальній моделі*, котру науковець потрактує як процес, котрий відбувається у ментальних світах наших часів і дозволяє стерти межі між наукою та мистецтвом, оскільки фрактальна форма – динамічна форма [1; 2; 3].

Екстраполюючи методологію лінгвопоетичного аналізу, методологію когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики, враховуючи здобутки методології фрактального моделювання у математиці, фрактальній геометрії, синергетиці, лінгвістиці й теорії систем, окреслимо *особливості конструювання лінгвокогнітивного виміру ФПМС у британських поетичних текстах XIX–XXI століть*, який характеризується складною структурою. Вказана складність структури зумовлена когерентністю між складовими сегментами лінгвокогнітивного виміру ФПМС, тобто узгодженням дифузійних й дисипативних процесів, котрі уможливають когерентну зв'язність складної хаотичної структури у єдине фрактальне ціле.

Так, *лінгвокогнітивний вимір ФПМС* моделюємо з *двох сегментів: мікросегмента та макросегмента*. *Мікросегмент ФПМС* розуміємо як такий, що наповнений ідентифікованими ХК у британських поетичних текстах XIX–XXI століть. *Макросегмент ФПМС* заповнюємо реконструйованими концептуальними тропами у матеріалі дослідження. Зауважимо, що ідентифікована ієрархія ХК у матеріалі дослідження постає складовими елементами реконструйованих концептуальних тропів. У контексті дисертаційної праці обрано найбільш яскраві приклади британських поетичних текстів задля висвітлення особливостей наповнення сконструйованої ФПМС, а не з метою детального аналізу поетичних текстів.

У процесі моделювання лінгвокогнітивного виміру ФПМС вважаємо, що термін «*сегмент*» є найбільш точним у процесі конструювання ФПМС, оскільки «*сегмент*» – частина круга, обмежена дугою (у математиці) (див. рис. 1).

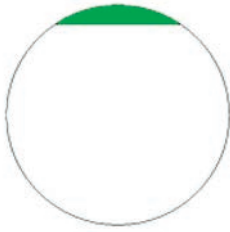

Рис. 1. Сегмент

Поняття «*модус*» постає дискусійним під час моделювання ФПМС, оскільки «*модус*» – видозміна умовиводу тієї чи іншої фігури силіогізму залежно від зміни якісної й кількісної характеристик посилок (у логіці); властивість предмета, притаманна йому лише у певних станах (у філософії).

Складові елементи сегментів ФПМС, тобто *мікро- й макросегменти*, розуміємо як «*спектри*», тому що «*спектр*» – низка однорідних, але відмінних одне від одного явищ, дій тощо.

Поняття «*сектор*» теж є дискусійним, оскільки «*сектор*» – частина круга, обмежена дугою та двома радіусами (наприклад, у круговій діаграмі) (див. рис. 2).

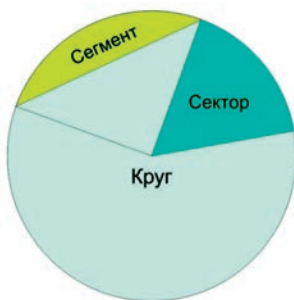

Рис. 2. Сегмент, сектор, круг

Як зазначає Ю.С. Степанов, центральним та інтегративним або початковим аспектом фрактальної лінгвістичної моделі є *атрактор*. Як відомо, термін «*атрактор*» у синергетиці (від лат. *'atrahere'* – *'притягувати'*) характеризується як порівняно стабільний стан системи, завдяки якому немовби притягуються до атрактора всі елементи системи; це царина тяжіння (рос. область притяжения) різноманітних флуктуацій розміром із речення.

У теорії точних наук (з позиції фрактального моделювання) *атрактор* (або *круговий / циклічний / дивний атрактор*) (від англ. *'to attract'* – *'притягувати'*) – точка або замкнена лінія, котра притягує до себе всі можливі траєкторії фрактальної системи і постає сталим елементом фракталу, навколо якого сконцентрована вся фрактальна структура або фрактальна модель; це геометрична структура обмеженого обсягу у фазовому просторі, до якої асимптотично (не торкаючись) прагнуть траєкторії, котрі описують динаміку дисипативної нелінійної системи.

В аспекті фрактального геометричного моделювання *атрактор* складається з центрального вузла, навколо якого

у формі спіралі розпоросено траєкторії атрактора, котрі ніколи не перетинаються й відцентровані навколо центрального вузла. Орбіта атрактора становить безкінечну й довгу лінію на обмеженій площині. У фрактальному моделюванні такий атрактор є *фрактальним*, або *дивним атрактором* (рос. *странным фрактальным аттрактором*). Траєкторія або орбіта дивного фрактального атрактора є такою: крапка (початок) → цикл → фрактал (див. рис. 3).

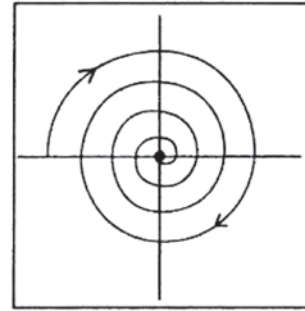

Рис. 3. Орбіта дивного фрактального атрактора

Моделювання дивного фрактального атрактора у математиці, геометрії й комп'ютерній фрактальній графіці підпорядковано певним математичним формулам, за допомогою яких можливо генерувати фрактали (див. рис. 4).

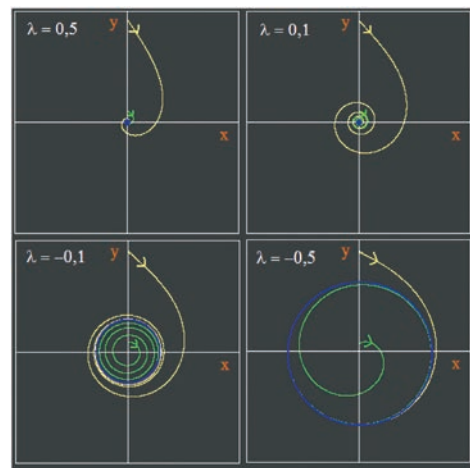

Рис. 4. Дивний фрактальний атрактор у точних наукових парадигмах

У дисертаційній праці *лінгвокогнітивне фрактальне моделювання* здійснюємо на основі запропонованого поняття «*дивний фрактальний атрактор*», котрий є магістральним й основним у процесі моделювання як лінгвокогнітивних сегментів ФПМС, так і лінгвокогнітивного виміру ФПМС в цілому. Як наслідок, лінгвокогнітивний вимір ФПМС – ідеалізований конструкт, котрий є подібним до оригіналу та схематично закодованою матрицею концептуальних цінностей, притаманних британській лінгвокультурній та поетичній спадщині XIX–XXI століть.

Центральним вузлом для конструювання лінгвокогнітивної площини ФПМС є *ХК*, ідентифіковані у британських поетичних текстах XIX–XXI століть. Погоджуємось із визначенням *ХК* як квантів індивідуально-авторської, концептуальної й поетичної картин світу поетів, котрі характеризуються

певним естетичним забарвленням. Подібно до орбіти руху дивного фрактального атрактора алгоритм моделювання ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі окреслюється у дисертаційній праці у такій послідовності: *ХК* → *концептуальні тропи* → *фрейми* → *концептуальні бленди* (див. рис. 5). Як зазначалось, ідентифіковані *ХК* є складниками концептуальних тропів. У дисертаційній праці алгоритм дослідження підпорядковано ідентифікації ієрархії *ХК* у британських поетичних текстах і реконструкції концептуальних тропів, а також моделюванню фреймів та концептуальних блендів.

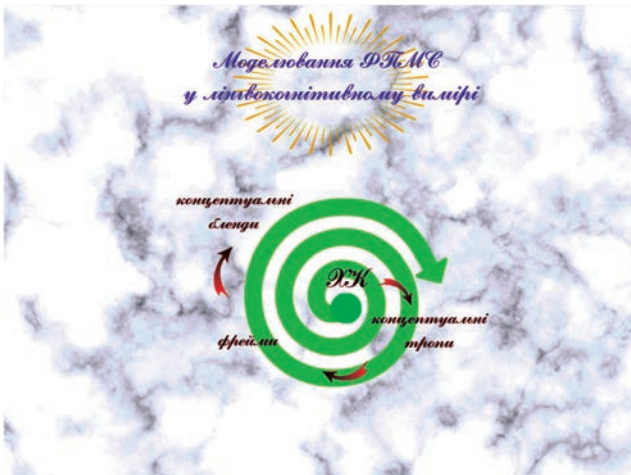

Рис. 5. Алгоритм моделювання ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі

Ураховуючи доцільність використання інтегрованої методики точних наук та лінгвістики під час конструювання ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі, вважаємо, що найбільш точним є потрактування ФПМС саме «*моделлю*», тому що як у точних науках, так і в лінгвістиці, *фрактальна модель* – спрощене уявлення реального устрою чи процесу та властивих їм особливостей. Ураховуючи надбання когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики в процесі конструювання лінгвокогнітивного виміру ФПМС, вважаємо, що лінгвістично коректним постає такий алгоритм моделювання лінгвокогнітивного простору ФПМС (див. рис. 6).

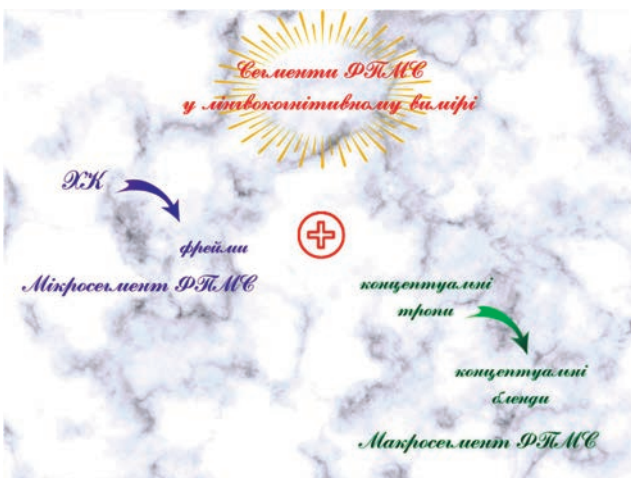

Рис. 6. Алгоритм моделювання сегментів ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі

Як бачимо на запропонованих рисунках, подібно до орбіти дивного фрактального атрактора, яка є рухом у послідовності «*крапка (початок)* → *цикл* → *фрактал*», конструємо алгоритм моделювання орбіти лінгвокогнітивного виміру ФПМС у такій послідовності: «*ХК* → *концептуальні тропи* → *фрейми* → *концептуальні бленди*» (див. рис. 5).

Крізь призму теоретичних надбань когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики вказаний алгоритм змінюємо на такий у процесі конструювання сегментів ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі: «*ХК* → *фрейми*; *концептуальні тропи* → *концептуальні бленди*». У такий спосіб алгоритм «*ХК* → *фрейми*» постає основою для моделювання *мікросегмента ФПМС*, а алгоритм «*концептуальні тропи* → *концептуальні бленди*» – *макросегмента ФПМС* (див. Рис. 6).

Отже, ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі складається з двох сегментів (мікросегмента та макросегмента) і потрактування вказаних елементів сегментами є коректним, оскільки зазначені сегменти постають частинами єдиного круга – лінгвокогнітивного виміру ФПМС, котрі обмежені дугами (див. рис. 7).

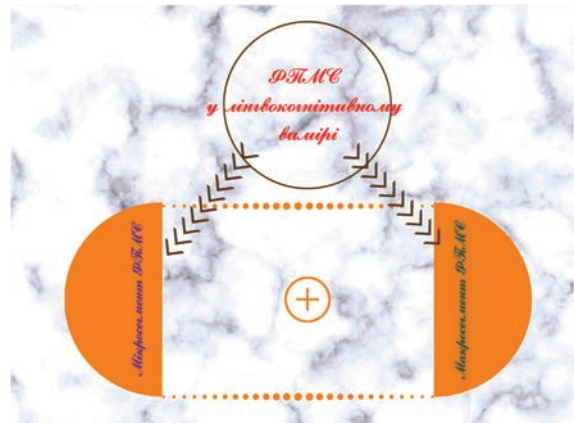

Рис. 7. Мікро- й макросегменти ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі

Як зазначалось, мікросегмент лінгвокогнітивного виміру ФПМС наповнюємо ідентифікованими *ХК* у британських поетичних текстах XIX–XXI століть, а макросегмент – реконструйованими концептуальними тропами у матеріалі дослідження. Ідентифіковані *ХК* є складниками фреймів, а реконструйовані концептуальні тропи – блендів (див. рис. 8).

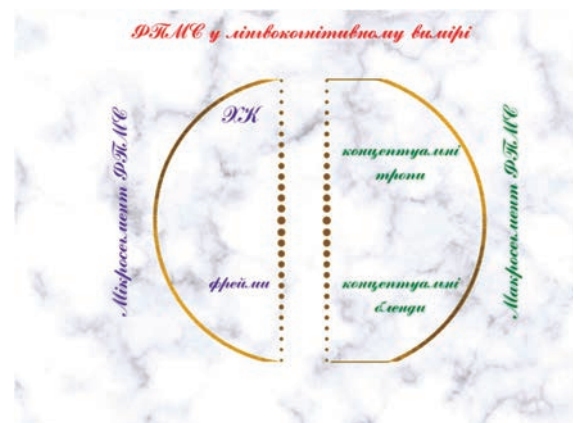

Рис. 8. Деталізація сегментів ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі

У подальшій перспективі можна втілити результати запропонованого нами моделювання ФПМС у реалізації різних видів моделей, котрі зумовлені матеріалом дослідження не лише у сфері поезії, а й у царині наратології. Так, на окреме висвітлення заслуговує конструювання такої типології моделей в аспекті фрактального моделювання:

- *міфолого-релігійної моделі світу* (на основі дослідження текстів релігійно-міфологічної тематики);
- *утопічної моделі світу* (на матеріалі політичних текстів);
- *історико-філософської моделі світу* (на матеріалі історичних, філософських текстів або текстів, спрямованих на рефлексію історичної особистості);
- *футурологічної моделі світу* (на матеріалі текстів жанру фентезі).

Також запропоноване нами моделювання може бути перспективним під час дослідження творчості певного поета, автора, епохи або поетів, авторів чи культурно-історичних епох. Припускаємо, що в аспекті перспективи дослідження можна досягнути семіотичного простору лінгвістики, а саме доповнити модель семіотичним виміром, у складі якого міститимуться фрактали символів, індивідуально-авторських символів, емфатичних символів, ейдетичних символів та енігматичних символів за зразком змодельованої нами ФПМС. Указаний семіотичний аспект ФПМС проілюструємо у четвертому розділі дисертаційної праці.

В аспекті подальшої перспективи втілення ФПМС та її різноманітних варіацій (залежно від матеріалу дослідження й підходів до методологічного лінгвістичного аналізу) звернемо увагу на виокремлену типологію фракталів у фрактальній математиці та геометрії. Так, доведено існування таких видів фракталів, як:

- *суперфрактали* – фрактальні структури, в яких алгоритми конструювання фрагментів змінюються спонтанно;
- *мультифрактали* – складні фрактальні структури, які складаються з декількох фрактальних структур;
- *алеаторні фрактали* – фрактали, в яких незначний зовнішній вплив або зовнішні флуктуації впливають на зміну форми фракталу.

Екстраполюючи надані потрактування видів фракталів у точних науках крізь призму лінгвістики, пропонуємо таку типологію лінгвістичних фрактальних моделей:

- *суперфрактальна лінгвістична модель*, сегменти та мережі якої змінюються із залученням компаративного аналізу;
- *мультифрактальна лінгвістична модель*, котру доповнено іншим лінгвістичним виміром (шляхом поєднання лінгвокогнітивного й семіотичного вимірів тощо);
- *алеаторна фрактальна лінгвістична модель*, сегменти та мережі якої змінюються під час виявлення нової інформації дослідження, не врахованої попередниками.

Узагальнимо висловлену гіпотезу типології фрактальних лінгвістичних моделей у рисунку (див. рис. 9.).

ФПМС постає математичною й лінгвістичною та відзначається такими особливостями, як:

- *емпіричність*, оскільки висунута гіпотеза стосовно власної конфігурації ФПМС підтверджується нами на підставі її релевантності у британських поетичних текстах XIX–XXI століть у лінгвокогнітивному та лінгвосеміотичному вимірах;
- *нормативність*, тобто підтвердження висловленої гіпотези з опорою на наукові здобутки фрактального моделювання різних наукових парадигм (як точних, так і гуманітарних наук);

Рис. 9. Типологія фрактальних моделей у лінгвістиці

– ФПМС постає як *макромоделлю*, тому що у сукупності складових елементів становить складну структурну організацію; так і *мікромоделлю*, оскільки кожен окремий елемент ФПМС є автономною одиницею, яка має власні особливості;

– *змістовність* та *формалізованість*, тобто узагальнення отриманих результатів дослідження в єдиній графічно репрезентованій формі;

– *квантифікованість*, *факторність*, *корелятивність*, *екстраполятивність*, *регресійність* й *моноцентричність*, тому що всі елементи ФПМС є чітко детермінованими й сфокусованими;

– *сталість* або *динамічність*, котрі зумовлені реалізацією запропонованої ФПМС у синхронічному та діахронічному аспектах дослідження.

Висновки. Таким чином, висновуємо, що ФПМС у лінгвокогнітивному вимірі постає складним лінгвокогнітивним та фрактальним конструктом, котрий складається з двох сегментів: *мікросегмента* (ХК та фрейми) та *макросегмента* (концептуальні тропи й бленди). Змодельований у такий спосіб лінгвокогнітивний вимір ФПМС постає свідченням того, що ФПМС є емпіричною, оскільки висунута гіпотеза релевантна у процесі дослідження британських поетичних текстів XIX–XXI століть; нормативною, тобто обґрунтованою на основі поліпарадигмальності методології дослідження; макромоделлю, котра складається з мікромоделей – сегментів; динамічною, тобто підпорядкованою змінам під впливом нового матеріалу дослідження або емпіричних даних.

Сконструйована ФПМС та її лінгвокогнітивна площина постають змістовними та формалізованими, тому що ґрунтуються на методиці логіко-інтуїтивного аналізу з графічним узагальненням отриманих результатів у процесі когнітивної графіки. Квантифікованість ФПМС зумовлена її лінгвокогнітивним моделюванням із точним описанням складових сегментів та мереж, котрі можливо розділити на складові мікросегменти, а отриману інформацію узагальнити графічно з кількісними підрахунками. Розроблена нами гіпотеза стосовно фрактальності поетичної моделі світу в лінгвокогнітивному вимірі обґрунтована міждисциплінарним теоретичним оглядом, екстраполяція яких сприяє підтвердженню релевантності гіпотези у дисертаційній праці.

Література:

1. Moskvichova O.A. The Fractal Poetical Model of the World in the Linguistic and Cognitive Illumination. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2019. Вип. 43, т. 3. С. 23–29.
2. Moskvichova O.A. The Methodology of the Modelling of the Fractal Poetical Model of the World (Based on the British Poetry of the XIXth Century). *Modern Philology: Promising and Priority Areas for Scientific Researches : collective monograph* / L. Didukh, D. Drozdovskyi, T. Konovalenko, V. Koroliova, etc. Lviv-Toruń, 2020. P. 99–132.
3. Moskvichova O.A. The Design of the Fractal Poetical Model of the World (based on the British Poetry of the XX-XXIst Centuries). *Modern Researches in Philological Sciences : collective monograph* / edited by I.-M. Fărcaș. Baia Mare, 2020. P. 217–239.

Moskvichova O. The modelling of the fractal poetical model of the world in the linguistic and in the cognitive perspective

Summary. The article is dedicated to the illumination of the methodology of the modelling of the fractal poetical model of the world as the construct that consists from segments of micro- and macro-levels. The complexity of the fractal poetical model of the world is explained by the net of the conceptual senses of the frame mode and the integrated mode, their fractal self-similarity, conceptual and semantic approximations and deviations.

The article is dedicated to the investigation of the specificity of the reproduction of the reality in the fractal poetical model

of the world on the basis of the British poetry of the XIX–XXIst centuries with the help of the linguistic, of the poetical analysis of the lexical and the semantic tropes as the verbal means of the actualization of cognitive processes of the formation of the fractal poetical model of the world and the outlining of the axiological sense that is specific for the cognitive style of poets of the British romantic, the modern and the postmodern periods by means of linguistic, cognitive, poetic analyses of the above mentioned tropes. The analyses comprises the usage of the cognitive and the discourse strategies of the interpretation of the deepest sense of the fractal poetical model of the world, such as: the reconstruction of the axiological literary concepts as elements of the fractal poetical model of the world, the modelling of the conceptual tropes as the cognitive basis of the formation and of the designing of the fractal poetical model of the world and the modelling of conceptual blends and frames as emergent cognitive structures of the embodied understanding in the poetics of the British romantic, the modern and the postmodern periods. The study presents the results of the multidisciplinary investigation of the modelling of the fractal poetical model of the world representing the peculiar scientific research of the author. The information presented in the article is the polydisciplinary combining the cognitive linguistics, the cognitive poetics and the mathematics with the fractal geometry.

Key words: the literary concept, conceptual tropes, the fractal, the fractal poetical model of the world, the attractor, the microsegment of the fractal poetical model of the world, the macrosegment of the fractal poetical model of the world.